

Bhuku ra Daniele — Nombolo ya makumi mavhiri na nhanhatu

Izikhathi Eziyisikhombisa ZikaNebukadinesari: Ukwalukwa Kwesiprofetho Okuveza Ubuqaba, UbuPapa, kanye ne-United States

Jeff Pippenger
2023-12-21

Chiratidzo chaNebhukadhinezari muchitsauko chechina chinokatyamadza. “Nguva dzake nomwe” dzaimiririra nguva dzenguva idzo upagani (zuva nezuva), uye hupapa (kudarika kwokuparadza), zvakatsika-tsika pasi nzvimbo tsvene neuto.

Ipapo ndakamwa mumwe mutsvene achitaura; uye mumwe mutsvene akati kumutsvene uya wakati achitaura, Chiratidzo ichi pamusoro pechiphiriso chezuva nezuva, nokudarika kunounza kuparadza, zvichipa zvose zviri zviriviri nzvimbo tsvene neuto kuti zvitsikwe pasi netsoka, zvichasvika rinhi? Danieri 8:13.

Ukukhatshwa phansi “kokubili indawo engcwele nebutho,” okukhulunywe ngakho evesini leshumi nantathu, kumela “izikhathi eziyisikhombisa” okwakuyisokugcina kokubili kokuthukuthela kukaNkulunkulu; kanti “izikhathi eziyisikhombisa” zikaNebukadinesari zimelela “izikhathi eziyisikhombisa” okwakuyisokuqala kokuthukuthela kukaNkulunkulu, kodwa kokubili kumelwe ngokwesiprofetho njengomugqa ofanayo.

ហើយយើងនឹងលាភខុសវាស់របស់សាម៉ារី លើក្បុងយប្បសាឡឹម
និងខុសវាស់របស់អ៊ីស្រាអែល ហើយយើងនឹងជួតក្បុងយប្បសាឡឹម
ដូចមនុស្សមនុស្សនាក់ដូចបាន គឺជួតវា ហើយបង្កវាឱ្យផ្សេងៗ ២ ពង្សាវតារកុសកុរ
២១:១៣។

Daniyeli sura ya nane, na mstari wa kumi na tatu, inahusu mstari wa pili wa ghadhabu za Mungu, kama zilivyoletwa juu ya ufalme wa kusini wa Yuda, kuanzia mwaka 677 KK. “Nyakati saba” za Nebukadreza zinawakilisha mstari wa ghadhabu ya kwanza ya Mungu, kama ilivyoletwa juu ya ufalme wa kaskazini wa Israeli, kuanzia mwaka 723 KK. “Nyakati saba” za Nebukadreza zinawakilisha miaka elfu moja mia mbili na sitini ambayo upagani ulikanyaga patakatifu na jeshi, ikifuatiwa na miaka elfu moja mia mbili na sitini ambayo upapa ulikanyaga patakatifu na jeshi.

Upapa ni upagani uliositiriwa tu kwa madai ya Ukristo—kwa namna fulani, “upagani uliobatizwa.” Hakuna chochote katika Ukatoliki kinachomwakilisha Kristo au Ukristo. Ulimwengu ulijifunza ukweli huo katika historia ya Enzi za Giza, lakini tangu mwaka 1798, ulimwengu umesahau. Upapa una moyo uleule kama upagani. Dini hiyo na taratibu za dini hizo ni sawasawa kabisa. Hukumu ya Nebukadreza ya “nyakati saba” ilihusisha kupewa moyo wa mnyama. Moyo wa mnyama aliopewa ulikuwa moyo uliowakilisha dini ya upagani, iwe ulikuwa upagani wa waziwazi au upagani uliofichwa kwa vazi la Ukatoliki. Dada White anatambulisha kwamba joka katika Ufunuo 12 ni Shetani, lakini kwa maana ya pili ni Roma ya kipagani.

“Saizvozvo kunyange dhiragoni, pakutanga, richimirira Satani, ririwo, muchirevo chechipiri, chiratidzo cheRoma yechihedheni.” The Great Controversy, 439.

Chikara chakafananidzirwa naNebhukadhinezari kwemazuva anoti “nguva nomwe,” chaiva chikara cheshato kwemazuva ane chiuru chimwe namazana maviri namakumi matanhatu, uyezve chikara cheKaturike kwemamwe mazuva ane chiuru chimwe namazana maviri namakumi matanhatu. Pakupera kwemazuva iwayo Nebhukadhinezari chiratidzo cheUnited States, iyo pakupedzisira iri muporofita wenhema. Muchiporofita Nebhukadhinezari akafananidzira shato, chikara, nomuporofita wenhema, izvo zviru masimba matatu akapetwa anoita Bhabhironi romweya, uye ayo anotungamirira nyika kuAmagedhoni. Nebhukadhinezari anomirira Bhabhironi chaihwo, uye mukuita saizvozvo akashandiswa sechiratidzo chamasimba ose matatu anoita Bhabhironi romweya ramazuva okupedzisira.

Ili kuitambua ishara ambayo ndiyo kwanza imeainishwa, ni muhimu kwanza kumweka Nebukadreza katika mwaka 1798, wakati ufalme wake unaporejeshwa mwishoni mwa “nyakati saba.” Tutaithibitisha alama hii ya njia katika sura ya nne ya Danieli, kabla hatujaanza kuipitia sura hiyo kwa mtiririko wenye mpangilio zaidi.

Pa “mungu wa ku fhela” hi 1798, buku la Daniele ri pfuriwile, kutani buku rero ri hetisisile xikongomelo xa rona xo humesa ku vonakala loku andzaka loku a ku ta ringa, ku basisa ni ku humesa mintlawwa yimbirhi ya vagandzeri. Ku pfuriwa ka buku la Daniele ku kombisa masungulo ya endlelo ra ku ringiwa ra magoza manharhu leri simekiweke ehenhla ka ntiyiso lowu paluxiweke hi nkarhi wolowo.

Iye wakati, Enda zako, Danieli; maana maneno hayo yamefungwa na kutiwa muhuri hata wakati wa mwisho. Wengi watatakaswa, na kufanywa weupe, na kujaribiwa; bali waovu watatenda maovu; wala hakuna hata mmoja wa waovu atakayeelewa; bali wenye hekima wataelewa. Danieli 12:9, 10.

Chinangwa chechiporofita chekuzarurwa kwebhuku rinoumbwa nebhuku raDanieri nebhuku raZvakazarurwa, ndechekuyedza chizvarwa chinenge chiripo munguva yenhoroondo iyo bhuku racho parinenge razarurwa. Muna Danieri chitsauko 12, mune zviporofita zvitatu zvenguva zvinotaurwa pachena. Chekutanga ndemakore ane chiuru chimwe namazana maviri namakumi matanhatu ayo simba ravanhu vatsvene raizoparadzirwa.

Lakini wewe, Ee Danieli, yafunge maneno haya, ukakitie muhuri kitabu hiki, hata wakati wa mwisho; wengi watapita huku na huku, na maarifa yataongezeka. Kisha mimi Danieli nikatazama, na tazama, wakasimama wengine wawili, mmoja upande huu wa ukingo wa mto, na mwingine upande ule wa ukingo wa mto. Mmoja akamwambia yule mtu aliyevikwa mavazi ya kitani, aliyekuwa juu ya maji ya mto, Je! Itakuwa hata lini mwisho wa mambo haya ya ajabu? Nikamsikia yule mtu aliyevikwa mavazi ya kitani, aliyekuwa juu ya maji ya mto, alipoinua mkono wake wa kuume na mkono wake wa kushoto kuelekea mbinguni, akaapa kwa yeye aliye hai milele na milele, ya kwamba yatakuwa kwa wakati, na nyakati, na nusu ya wakati; na atakapokwisha kuvunja-vunja nguvu za watu watakatifu, hayo yote yatatimizwa. Danieli 12:4-7.

Ezinye izikhathi ezimbili zesiprofetho esahlukweni seshumi nambili yizinsuku eziyinkulungwane namakhulu amabili namashumi ayisishiyagalolunye, kanye nezinsuku eziyinkulungwane namakhulu amathathu namashumi amathathu nanhlanu.

Ndzi yingile, kambe a ndzi twisisanga; kutani ndzi ku: “We Hosi yanga, ku ta va na yini emakumu ka swilo leswi?” Kutani a ku: “Tifambele ndlela ya wena, Daniyele; hikuva marito lawa ma pfariwile, ma fungheriwile ku fikela nkarhi wa makumu. Vo tala va ta tengisiwa, va endliwa vo basa, va ringiwa; kambe lavo homboloka va ta endla vuhomboloki; naswona a ku na na un’we exikarhi ka lavo homboloka la nga ta twisisa; kambe lavo tlhariha va ta twisisa. Naswona ku sukela enkarhini lowu gandzelo ra masiku hinkwawo ri nga ta susiwa, ni manyala lama endlaka ku onhaka ma vekiwa, ku ta va ni masiku ya gidi rimwe, makume mambirhi ni makume nkaye. Ku katekile loyi a rindzelaka, a fika eka masiku ya gidi rimwe, makume manharhu ni ntlhanu.” Daniyele 12:8–12.

Mundimaaya ndimaano iyi, “nguwa ya kumamanino” yakweelelekwa kaliili kandi yalondololwa ngwawo pantu amazwi aa Daniele ngaafuulwa. Amazwi ngaya aali mu mutwe wa kufuululwa ku “nguwa ya kumamanino” ni nkamu ziyotatwe zya buprofita: myaaka iili cisyome aa makumi atandila ali cisambomwe (nguwa, zinguwa, aamu), myaaka iili cisyome aa makumi atandila ali lusele, amuya myaaka iili cisyome aa makumi otatwe aatandila ali tanu. Zibili mwa nkamu ziyotatwe zyalondololwa kuti “mazuba.” Zibili mwa ziyotatwe ziyakamana mu 1798, alimwi ya citatu yakamana ku mamanino aini aa 1843. Nguwo ku mamanino aini aa 1843, nkaambo ndima yaamba kuti, “ulongezyegwa nguwe uulindila, akusika ku...”

Izwi elithi “cometh,” lichaza kutsi uyatsintsa. Ngako-ke ubusisiwe loyo lolindzako, aphindze atsintse lusuku lwekucala lwa-1844. Sikhatsi sekulibala semfanekiso wetintfombi letilishumi sacala ekudvumaleni kwekucala emlandvweni wemaMillerite, futsi loko kudvumala kwefika ngalona kanye lusuku lwekugcina lwa-1843, kantsi nelusuku lwekugcina lwa-1843 lutsintsa lona kanye lusuku lwekucala lwa-1844. Sibusiso sekulinda sacala ngesikhatsi sekulibala sacala ekudvumaleni kwekucala.

Pali na mambo mengi zaidi ya kushughulikia katika aya hizi, lakini hoja tunayozingatia hapa ni wajibu wa kiunabii wa Danieli. Kusudi la kitabu cha Danieli, ambacho Danieli anakisimamia katika kifungu hiki, ni kuleta mchakato wa majaribio wa hatua tatu wakati kitabu kitakapofunuliwa. Danieli aliambiwa aende zake hata wakati wa mwisho, ambapo kitabu kilipaswa kufunuliwa. Hitimisho la sura hiyo linaisitiza yale yatakayotukia wakati wa mwisho utakapowadia.

Asi iwe nenda zako hata mwisho utakapowadia; kwa maana utastarehe, nawe utasimama katika sehemu yako mwishoni mwa siku. Danieli 12:13.

Bhuku raDanieri raifanira kumira panzvimbo yarakagoverwa pakuguma kwamazuva okuprofita aDanieri.

“Nkulunkulu nakapha umuntfu umsebenti lokhetsekile kutsi awente, kufanele eme endzaweni yakhe naselotini lwakhe njengoba Danieli enta, alungele kuphendvula lubito lwaNkulunkulu, alungele kugcwalisa injongo yaKhe.” Manuscript Releases, volume 6, 108.

Pa nthawi ya mapeto mu 1798, Danieli anaima m'gawo lake, chimene chafotokozedwa m'vesi la khumi ndi zitatu kuti, “pa mapeto a masiku.” Mapeto a kuthamangitsidwa kwa Nebukadinezara kwa “nyengo zisanu ndi ziwiri” amazindikiritsa 1798, pakuti kunatha “pa mapeto a masiku.”

Pakupera kwamazuva iwayo, ini Nebhukadhinezari ndakasimudzira meso angu kudenga, njere dzangu dzikadzokera kwandiri; ndikakomborera Wekumusorosoro, ndikarumbidza nokukudza iye anorarama nokusingaperi, ane ushe hushe husingaperi, noumambo hwake huripo kubva kuchizvarwa kusvika kuchizvarwa. Uye vagari vose venyika vanonzi havana maturo; uye anoita sezvaanoda kuhondo yokudenga, napakati pavagari venyika; uye hakuna angadzivisa ruoko rwake, kana kuti angati kwaari, Unoitei? Nenguva imwe cheteyo njere dzangu dzakadzokera kwandiri; uye nokuda kwembiri youmambo hwangu, kukudzwa kwangu nokupenya kwangu zvakadzokera kwandiri; uye vanachipangamazano vangu namakurukota angu vakanditsvaka; ndikagadzwa zvakasimba muumambo hwangu, uye ukuru hwakaisvonaka hwakawedzerwa kwandiri. Zvino ini Nebhukadhinezari ndinorumbidza nokukudza nokuremekedza Mambo wokudenga, mabasa ake ose ari echokwadi, nenzira dzake dziri kutonga kwakarurama; uye avo vanofamba mukuzvikudza anogona kuvaderedza. Danieri 4:34–37.

Msemo “mwisho wa siku” unaonyesha wakati wa mwisho katika mwaka wa 1798. Wakati huo Nebukadneza alikuwa ameimarishwa katika ufalme wake, ambao haukuwa tena historia ya wanyama wa upagani na upapa. Katika hatua hiyo, Nebukadneza alimwakilisha mtu aliyekuwa ameongoka kikamilifu, na kwa kufanya hivyo aliwakilisha mnyama wa nchi wa unabii wa Biblia aliyeanza kutawala mwaka wa 1798; naye alianza kama mwana-kondoo, ingawa alikuwa amekusudiwa hatimaye kunena kama joka. Yeye anamwakilisha mnyama wa nchi ambaye angetawala kwa miaka sabini ya kiishara katika utimilifu wa Isaya ishirini na tatu, kama vile ufalme wake halisi ulivyotawala kwa miaka sabini halisi. Ishara hiyo “haiwezi kupenywa.”

Nebhukadhinezari anomiririra chisungo chechiporofita pakati pemasimba matatu anomiririrwa muna Zvakazarurwa zvitsauko gumi nezviviri negumi nezvitatu. Imomo anozivikanwa sedhiragoni, chikara chinobva mugungwa, uye chikara chinobva panyika. Muna Zvakazarurwa gumi nenhanhatu anozivikanwa semasimba matatu anotungamirira nyika kuArmagedhoni. “Nguva nomwe” dzaNebhukadhinezari dzinobatanidza pamwe chete zvikara zvitatu izvozvo zvole, nokuti Bhabhironi chaiyo inoratidza Bhabhironi remweya, uye mutsetse iwoyo mumwe chete wechiporofita uri mubhuku raDanieri unotorwazve mubhuku raZvakazarurwa, nokuti mabhuku maviri iwayo anokwanisisana.

Nebhukadhinezari anomiririra 1798 sehibatanidzo chechiporofita pakati pechikara, mhuka, nomuporofita wenhema. 1798 yakanga iri “nguva yokuguma” yeshoko romutumwa wokutanga nenhoroondo yevaMillerite. William Miller akatungamirirwa kuti avake chimiro chake chose chechiporofita pamusoro pokuziva kwake chikara chechihedheni nemhuka yeKaturike, asi haana kuona United States semhuka yepanyika nomuporofita wenhema. Aigona kuona nhoroondo yakatangira “nguva yokuguma” muna 1798, asi remangwana rakanga richiri remangwana. Pa“nguva yokuguma” muna 1989, masimba ose ari matatu aibva azozivikanwa.

Kuvhurwa kwechisimbiso chekuzivikanwa kwechiporofita kweshato nechikara muna 1798, kunomiririrwa neRwizi Ulai rwemuzvitsauko zvinomwe, zvisere, nezvipfumbamwe. Kuvhurwa kwechisimbiso chekuzivikanwa kwechiporofita kweshato, chikara, nemuporofita wenhema muna 1989, kunomiririrwa neRwizi Hidhekeli rwemuzvitsauko gumi, gumi neimwe, negumi nembiri. Nebhukadhinezari anomiririra kufamba kwengirozi yokutanga kwakasvika muna 1798, uye anofananidzira Bherishazari anomiririra kufamba kwengirozi yechitatu kwakasvika muna 1989. Nokuda kwechikonzero ichi, kurota kwechipiri kwaNebhukadhinezari, muchitsauko chechina, kunomiririra shoko rengirozi yokutanga.

“nguva dzinomwe” dzaNebhukadhinezari dzakaguma pa“nguva yokuguma” muna 1798, pakasvika shoko renyevero rokutonga kuchauya. Pa“kuguma kwamazuva,” iye munhu akatendeuka, nokudaro achimirira runyanga rweRepublican rwemhuka yapanyika, panguva yarwo rwakanga rwakaita segwayana. Panguva imwe cheteyo anomiririrawo runyanga rwePurotesitendi rweFiraderufiya rwemhuka yapanyika.

Som mambo wokutanga weBhabhironi, anomiririra nomufananidzo Bherishazari, mambo wokupedzisira weBhabhironi. Kutongwa kwake kwakafananidzirwa nokutongwa kwaNimrodhi, uyezve kwakafananidzira kutongwa kwaBherishazari. Kutongwa kwake kwakamirira kuvhurwa kwekutonga kwekuongorora musi wa22 Gumiguru, 1844.

Mambo Mfalme Nebukadreza, kwa watu wote, mataifa yote, na lugha zote, wakaa duniani kote; amani na iongezwe kwenu. Nikaona vema kuwaonyesha ishara na maajabu ambayo Mungu Aliye Juu amenitendea. Jinsi ishara zake zilivyo kuu! na jinsi maajabu yake yalivyo yenye nguvu! ufalme wake ni ufalme wa milele, na mamlaka yake ni ya kizazi hata kizazi. Mimi, Nebukadreza, nalikuwa nimetulia nyumbani mwangu, na nikisitawi katika jumba langu la kifalme; nikaona ndoto iliyonitia hofu, na mawazo juu ya kitanda changu na maono ya kichwa changu yakanifadhaisha. Danieli 4:1–5.

Chiroto chakamupangiska Nebukadinezara wofi, ndipo chizindikiro cha chirocho chikuyimira uthenga wabwino wosatha wa mngelo woyamba, umene ulamula anthu “kuopa Mulungu.”

Zvino ndakaona umwe mutumwa achibhururuka pakati pedenga, ane vhangeri risingaperi rokuti aparidze kuna avo vagere panyika, nokurudzi rwose, nedzinza rose, nendimi dzose, navanhu vose, achiti nenzwi guru, Ityai Mwari, mumupe mbiri; nokuti awa yokutonga kwake yasvika; uye namatai iye akaita denga, nenyika, negungwa, nezvitubu zvemvura. Zvakazarurwa 14:6, 7.

Evhangeri isingaperi ishoko rine nhanho nhatu, nhanho yokutanga, sezvainomiririrwa nengirozi yokutanga, ndeyokutya Mwari; nhanho yechipiri ndeyokumupa kubwinya; uye yechitatu inomiririrwa neawa yokutonga kwake. “Kubwinya” kunomirira chimiro, uye “hendei” yechipiri munyaya yokupanduka kwaNimrod ndiyo nzvimbo apo chimiro cheguta neshongwe zvakaferetwa. Kwaiva kutonga kwokuferefeta. Kubatana kwechechi nehurumende ndiwo mufananidzo wechikara, uye nhanho yechipiri yaNimrod yaiva mukuratidza mufananidzo wechikara; asi nhanho yechipiri yevhangeri isingaperi inobudisa kukudzwa kwechimiro chaMwari, kwete chaNimrod.

Kutya kwa Nebukadhinezari ni mfanizo wa jaribu la kwanza, sawa na vile uchaguzi wa Danieli wa kutokula chakula cha Babeli ulivyokuwa, kwa maana Danieli alimwogopa Mungu. Malaika wa kwanza aliingia katika historia mwaka 1798, na baadaye akapewa nguvu tarehe 11 Agosti, 1840. Ndoto ya Nebukadhinezari inaweka kuwasili kwa ujumbe wa kwanza katika wakati wa mwisho mwaka 1798.

Ndzi vone norho leyi yi ndzi chavisiseke, naswona miehleketo ya mina ehenhla ka mubede wa mina ni swivono swa nhloko ya mina swi ndzi karhatile. Hikokwalaho ndzi humesile xileriso leswaku ku tisiwa emahlweni ka mina tintlhari hinkwato ta Babilona, leswaku ti ndzi tivisa nhlamuselo ya norho leyi. Kutani kungene vamasalamusi, vavoni va tinyeleti, Vakalidiya, ni valoyi; ndzi va byele norho leyi emahlweni ka vona, kambe a va ndzi tivisanga nhlamuselo ya wona. Kambe emakumu Daniele a nghena emahlweni ka mina, loyi vito rakwe a a ri Beltexatsara, hi ku ya hi vito ra xikwembu xa mina, naswona loyi moya wa swikwembu swo kwetsima wu nga eka yena; ndzi n'wi byela norho emahlweni ka yena, ndzi ku: “Wena Beltexatsara, hosi ya vamasalamusi, hikuva ndza swi tiva leswaku moya wa swikwembu swo kwetsima wu le ka wena, naswona a ku na xihundla lexi ku karhataka, ndzi byele swivono swa norho ya mina leswi ndzi swi voneke, ni nhlamuselo ya swona.” Daniele 4:5–9.

Ukufika komlayezo wokuqala ngesikhathi sokuphela ngo-1798, omelwe ukwesaba kukaNebukadinesari, kuphawula isikhathi lapho incwadi kaDanieli kwakufanele ivulwe khona uphawu.

“Asi iwe, O Danieri, vhara mashoko aya, urname bhuku chisimbiso, kusvikira panguva yokuguma: vazhinji vachamhanya mhanya uku nokoko, uye zivo ichawedzerwa. ... Ipapo akati, Enda hako, Danieri: nokuti mashoko aya akavharwa uye akasimbiswa chisimbiso kusvikira panguva yokuguma. Vazhinji vachacheneswa, uye vachaitwa vachena, uye vachaidzwa; asi vakaipa vachaita zvakaipa; uye hakuna kana mumwe wavakaipa achanzwisisa; asi vakachenjera vachanzwisisa.” Danieri 12:4, 9, 10.

Danieli kitabu kilipofunguliwa katika “wakati wa mwisho”, watu waliitwa waje na kuchunguza kuongezeka kwa maarifa, na mwito huo hatimaye ulizaa tabaka mbili za waabuduo. Tabaka moja halikuweza kuelewa, na tabaka lingine liliweza. Watu wenye hekima wa Babeli, waliowakilishwa kama “wachawi, wanajimu, Wakaldayo, na wapiga ramli” hawakuweza kuelewa, bali Danieli alielewa. “Wenye hekima” wa Babeli hawakuweza kuelewa, na kwa hiyo wanawawakilisha waovu. Danieli aliwawakilisha wenye hekima.

Tí ó bá jé ifé Ọlórún, a ó máa bá a lọ pèlú orí kẹrin iwé Dániẹ̀lì nínú àpilẹ̀kọ tí ó tẹ̀lẹ̀.

“Avo vasina kutendeka kubasa raMwari havana hwaro hwemitemo; zvinovakurudzira hazvina hunhu hunovatungamirira kusarudza chakarurama pasi pemamiriro ose. Varanda vaMwari vanofanira kunzwa nguva dzose kuti vari pasi peziso reMushandirwi wavo. Iye akatarisa mutambo unonyadzisa waBherishazari aripo muzvivako zvedu zvose, muhofisi yemutengesi, nomuimba yokushandira yega; uye ruoko rusina ropa rwuri kunyora zvirokwazvo kuregeredza kwenyu sezvarwakanyora kutongwa kunotyisa kwamambo aituka Mwari. Kutongwa kwaBherishazari kwakanyorwa namashoko omoto okuti, ‘Wayerwa pachiyero, ukawanikwa usina kukwana’; uye kana mukakundikana kuzadzisa zvisungo zvenyu zvamakapiwa naMwari,

kutongwa kwenyu kuchava kumwe cheteko.” Messages to Young People, 229.